

ФЕСТИВАЛЬ ШУКУҲИ

Қаландар бахши жўшиб айтади,
эл дардини қўшиб айтади

КУЧЛИ ДАВЛАТДАН — КУЧЛИ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ САРИ

ЖАМИЯТ

№ 13 (649)
2019 йил
5 апрель,
Жума

Ижтимоий-сиёсий газета 2006 йил 31 августдан чоп этила бошлаган www.jamiyatgz.uz jamiyat@umail.uz

ЖАҲОН УЭРА ЖАРАНГЛАР БАХШИЛАР СОЗИ

Бугун Сурхонда созу овознинг сеҳрли садо-си янада жўшқин, янада баланд янграмоқда. Чунки Кўхна Термиз Президентимиз ташаббуси билан Халқаро бахшичилик санъати фестивалига илк сарбон, дунё бахшилари, фольклоршунослари, маданият ва санъат намояндаларига

бағрикенг мезбон бўлиб турибди. Шунинг учун ҳам ушбу кун улуг ва боқий мерос — халқ ижоди намуналари, дoston ва эпослари тараннумининг авжи ўзгача, оҳанрабоси бўлак. Уларда олис мозий манзаралари бугуннинг шукуҳи, эр-

танинг орзу-умидларга тўла нафаси билан тилларда дoston бўлиб жаранг сочмоқда.

Беш кун давом этадиган мазкур фестиваль сўз ва сози, баралла овози билан жаҳонни ўзига мафтун этиши шубҳасиз.

Давоми 2-саҳифада ▶▶

КИМНИНГ
МЕҲМОНИ
АЗИЗ?

КЎЧАНИНГ
ҲАҚИГА ХИЁНАТ
ҚИЛМАНГ!

«БОҒЧАМИЗГА
БИР КЕЛИНГ,
ҲОКИМ БОБО!»

ҚИСКА
САТРЛАРДА
ЎҚИНГ!

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 4 апрель куни 2019 йилнинг биринчи чораги якунлари бўйича Давлат бюджетига тушумлар ва экспорт прогнозлари ижроси натижадорлиги ҳамда биринчи ярим йиллик учун белгиланган кўрсаткичларнинг сўзсиз бажарилишини таъминлаш юзасидан видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди.

Бугун Термизда Халқаро бахшичилик санъати фестивали бошланди. Президентимиз ташаббуси билан илк бор ўтказилаётган мазкур анжуман барча юртдошларимиз, хусусан, бахшиларимизга улкан қувонч улашмоқда. Ушбу тантана баҳонасида хразмлик машҳур бахши — Қаландар Норматов ҳақида сўз юритдик.

Қаландар бахши жўшиб айтади, эл дардини қўшиб айтади

Бола бахши кўлида дутори билан берилиб дoston айтмоқда. Атрофда тумонат одам. Ҳамманнинг нигоҳи унга қаратилган. Бахши гоҳ Бозиргонни, гоҳ Гўрўғлининг мардлигини таъриф этиб, йиғилганларни сеҳрлаб қўйганди, гўё. Достон эшитишга келган болалар оталарининг тиззасига бошини қўйиб, бахшининг «алла»сидан тин олиб, кўзларига уйқу инарди. Тоғаси билан келган етти ёшли Қаландар эса киприк қоқмай, бахшининг кўшиқларини жон қулоғи билан тинларди. Бахши чарчагани ёки одамларни қизиқтиришининг йўли шундайми, энг қизиқ жойига келганида: «Жўрлар, достоннинг давомини эртага Саиджоннида эшитасизлар» деб дуторини халтасига солиб, ҳамма билан хайр-хўшлашди.

Қаландар эртага кеч бўлишини сабр-сизлик билан кутди. Чунки достон қахрамонлари ва ундаги воқеалар болага асло тинчлик бермасди. Ниҳоят, кеч тушиб, ҳамма Саиджоннига йиғила бошлади. Бола бахши қўлига дуторини олиб, достонни келган жойидан давом эттирди...

Қаландарнинг отаси Шовотдан, онаси эса хивалик. Яқиндагина онаси уни тоғасиникига меҳмонга жўнатганди. Онасининг «бир-икки кун юриб қайт» деган гапи ҳам эсдан чиқиб, достон ишқиди Хивада бир ҳафта қолиб кетди.

Шу-шу Қаландарнинг халқ достонларига меҳри тушди. Унинг кўз ўнгиди Бола бахши гоҳ доворак Гўрўғли тимсолида, гоҳ девсифат Бозиргон бўлиб гавдаланарди. Аммо орадан йиллар ўтиб, Бола бахшига шоғирд тушишни, элнинг машҳур бахшисига айланишини хаёл ҳам қилмаган эди.

«Дуторимни энангга алмашаман»

1951 йил. Хивадаги қариндошларининг тўйига келган аёлнинг кўзи ёрийди. Ўғил фарзанд дунёга келади. Чопар «муборак бўлсин»га суяончи олгани Шовотга йўл олади. Чақалоқ чаққон, соғлом бўлсин, дея унга Рўзимбой деб исм қўйишди. Лекин етти кунлик чақалоқни чилладан чиқаришга пайтда аёллар бошидаги бир тугам соч (кокили)ни кўриб, ҳайратдан ёқа ушлашди. Бу мўъжизанинг сабабини билиш мақсадида Машарифжон пирга уни кўрсатишди. Шунда у киши:

— Бола ўз исми билан туғилибди. Унга Қаландар деб исм қўйиш керак эди, — дейди.

Шу-шу бўлғуси бахши ҳужжатда Рўзимбой, эл ичиди Қаландар Норматов бўлиб танилади.

— Мактабда ўқиб юрган кезларимда онам кокилимни ўриб қўярди, — дея эслайди Қаландар ака. — Ҳатто, белмигача тушган кокилимни синфдо-

шларим тортиб, жигимга ҳам тегарди. Онам мени кўп давраларга ўзи билан олиб борарди. Бир гал Тошқовунинг Авазали деган қишлоғига тўйга бордик. У ерда Содиқ бахши деган киши дуторни мароқ билан чалиб, достон айтиб ўтирарди. У мени ўзига шу қадар оҳанраболек тортиди, хаёлларимда гўё дутор ўзи нола қилиб турганга ўхшарди. Шунда онамга бахшнинг дуторини менга олиб беришини истаб, роса хараша қилгандим. Ўшанда онам: «Ўзим сенга дутор олиб бераман», дея юпатишига ҳам қарамай, ўзим Содиқ бахшидан дуторини сўраганман. Шунда у:

— Дуторини берсам, энангни менга берасанми? — деганди ҳазиллашиб.

— Энамни берсам, дуторни берасанми, — деганимда даврада «гур» этиб кулгу кўтарилганди...

Орадан йиллар ўтди. Қаландар эл таниган бахши бўлиб, ўша қишлоққа хизматга борганида Содиқ бува оламдан ўтганди. Аммо ўша гапдан хабардор бўлган одамлар воқеани кулиб эслашди.

Бола бахши хизматида

Болалик ортда қолиб, рўзгор

ташвишлари бошига тушгач, Қаландар бахши дастлаб нашриётда ҳарф терувчи, кейинчалик савдо ходими бўлиб ишлайди. Ўттиз ёшида болалигидаги

халқ достонларига ҳавас уни Хоразмнинг машҳур бахшиси — Бола бахшига шоғирдикка тушишга етаклайди. Ўша даврларда Бола бахши 80 ёшда бўлиб, ўғли Норбек билан достон куйларди. Қаландар салкам олти ойлар бахшнинг хизматида бўлади. Бироқ у: «менга ҳам достонларни ўргатинг», деб айтишга ботинолмади.

Бола бахши саёҳатни жуда яхши кўрарди. Овулма-овул, қишлоқма-қишлоқ юриб, халқ ичиди достон куйларди. Шу саёҳатларининг ҳар бирида ёнида ёш Қаландар хизматга турарди.

— Бола бахши устозим бир ёнда, ўғли Норбек унинг ёнида ёнма-ён ўтириб, достон куйлашарди. Мен бир-бирига ҳалақит бермасликларни учун бири дуторни чап ёнга, бири ўнг ёнга тутишиб чалишар экан-да, деб ўйлар эдим. Кейин билсам, устозим чапақай экан. Чапақай бўлса ҳам дутор, рубобни шундай моҳирлик билан чалар эди раҳматлик, — дея шоғирдик дамларини хотирлайди бахши.

Кунларнинг бирида Бола бахши Қаландарга «Ошиқ Маҳмуд» достонининг айрим жойларини хато айтиб юргани учун қонийди ва «қани, ўғлим, кўлингга дуторингни ол», деб то тонг отгунча достонни унга ўргатади. Ўша-ўша ҳар кеч Бола бахши Қаландарга «Гўрўғли», «Бозиргон», «Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам» каби халқ достонларининг айтиш сир-синоатларини ўргата бошлайди.

Бахшилар юрти

Хоразм қадимдан эл таниган Эшвой бахши, Нуржон бахши, Оташ бахши, Сиёв бахши каби бахшилар юрти. Эшвой эса асли шовотлик халқ севган бахши бўлган. Ривоятларга қараганда, Эшвой бахши Хива хони саройида гўяндалик қилар эди. Ҳар кунни оти билан Шовотдан Хивага қатнар экан, бир кунни Кўшқўпирнинг Тақирдовуқ деган жойида бир бева аёл фарзандига тўй қилаётган бўлади.

— Тўйда бир созанда бўлса ёмон бўлмасди. Эрим раҳматлик тирик бўлганида Эшвой бахшини олдириб, соз қилдиарди, — деб афсусланади.

Шунда одамлар ҳозир шу йўлдан Эшвой бахши Хивага ўтади, бир оғиз айтсангиз «йўқ» демас дейишади.

Аёл Эшвой бахшининг йўлини пой-лай бошлайди. Одамларнинг гапи раст чиқиб, у етиб келгач, ўглининг тўйида иштирок этишни илтимос қилади. Бахши бева аёлнинг илтимосини бажариб, тўйда иштирок этади.

Базмга кеч қолган Эшвой бахшини хон минорадан ташлаб, ўлдиришга ҳукм қилади. Эртасига хон ҳукми ижро қилинишини билган халқ минора агрофига қўлига илинган кўрпа-тўшагини олиб келиб ташлайди. Миноранинг чор атрофи халқ келтирган нарсалар билан кўтарилади.

Хон амри вожиб. Эшвойни минорадан ташлашди, аммо халқ меҳри уни ўлмай, тирик қолишига сабаб бўлади:

Эшвой бахши доричини боласи, Эшвойдан айлансин Хива қалъаси, Тағса тўшаналар голи поласи, Қўйла, Эшвой, куйларингга бандаман.

Қаландар бахши Норматов ҳам Эшвой бахши изидан бориб, худди у каби халқ севган бахшига айланди. 1984 йилда Шовотда «Авазон» фольклор этнографик ансамблини ташкил этди. Ансамбль довури бутун республикамиз бўйлаб ёйилди. Кўплаб кўрик-танловларда голибликни қўлга киритди. 1995 йили мазкур ансамбль «Авазон» халқ ансамбли мақомини олди. Фарзандлари Ферузбек, Достонбек, Машҳурбек ва бошқа халқ оғзаки ижодига қизиқувчи истеъодлиларни жамлади. Мана, 35 йилдирки, мазкур ансамбль халқ хизматида. Шу боис 2004 йилда Гран При мукофотига сазовор бўлди.

Бир актёр театри

Қаландар бахши Норматов 12 дан зиёд халқ достонини ёшдан билади. Ўз репертуридаги «Авазон», «Бозиргон», «Хирмондал», «Гулолим-Эрҳасан», «Кампир», «Қирқ минглар», «Ошиқ Маҳмуд», «Ошиқ Ғариб», «Сайёдхон-Ҳамро» каби достонларни маромита етказиб қўйлайди. Бир пайтнинг ўзиде тўрт соат айтилади-ган достонлар ҳам бор. 208 банддан иборат «Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам» достони 18 соат айтилади. Бу достон 4 соатдан бўлиб-бўлиб қўйланади.

Бахшичиликнинг ўзи асли бир актёр театри. Бахши достонлардаги барча тимсолларга кира олиши, уларнинг ташвишини ҳам, қувончини ҳам ролларга кириб талқин қилиши, сўзга бой, хотираси кучли инсон бўлиш керак. Қаландар Норматовда ана шу хислатларнинг барчаси муржасам.

Шунча йиллик ижодий изланишлар, туну-кун қилинган меҳнатлар ўз самарасини берди. 2001 йилда «Ўзбекистон Республикаси халқ бахшиси» унвонини олган Қаландар ака бу мукофотнинг юки оғирлигини қалбан ҳис эта олди. Янада кўпроқ изланиш, янгилан-янги достонлар куйлашни ўз олдига мақсад қилди. Мазкур мукофотни олганига 18 йил бўлган бўлса, шу йиллар мобайнида кўплаб кўрик-танловларнинг фаол иштирокчиси ва голиби бўлди. Қатор чеч давлатларида бўлиб, бахшичилик санъатининг довурини бутун дунёга тараннум эта олди.

Бутун олтимиш охиб, етмиш билан тўқнашаётган Қаландар бахши Норматовнинг шоғирдлари вилоятимизнинг чекка-чекка ҳудудларида ҳам кўйлаб топилади. Бахшнинг нияти: «Эшвой» бахшичилик мактабини яратиб, янгилан-янги истеъодларни излаб топиш ҳамда уларга кўш қанот бўлиш.

Болтабой МАТҚУРБОНОВ,
журналист
Хоразм вилояти

Тошкентда тезликни ўлчаш янги турдаги мобил қурилмалари жорий қилинади.

Кўчанинг ҳақиға хиёнат қилманг!

дан ривоят қилинади: «Набий (соллалоху алайҳи васаллам): «Йўлларда ўтиришдан эҳтиёт бўлинглар», дедилар. «Эй Аллоҳнинг Расули, биз гаплашиб ўтиришга мажбур бўламиз», дейишди. «Агар ўтирсангиз йўлнинг ҳақини адо қилинг», дедилар. «Йўлнинг ҳақи нима, эй Аллоҳнинг Расули?» дейишди. «Кўзни тийиш, озор бермаслик, амри маъруф ва наҳйи мункар», дедилар. (Имом Бухорий, Имом Муслим ва Абу Довуд ривояти). Ҳадисда келтирилганидек, кўчада ўтиришга жуда мажбур бўлганда ҳам маълум шартлар қўйилган.

Яқинда пойтахтда яшайдиган қизларнинг йўқлаб Тошкентга бордим. Йўл-йўлакка мевачева олиб кираман, дея Кўлик бозорида тушиб қолдим. Юқларим оғирлик қилиб, бироз нафас ростлайин десам, тоза жойнинг ўзи йўқ. Ҳар ким ҳар хил тарзда Ер бечоранинг юзини «безаб» кетибди. Таъбим хира бўлиб, бекатгача тоза жой тополмай етиб келдим.

ларди. Йўлда одамларга ҳалақат берадиган — шох-шабба, тош, сим каби нарсаларни четга олиб ташласак, савоб бўлишини айттарди. Бугунги кунда шукрки, бу одобга риоя қиладиганлар кўп. Ўзимиз ҳам фарзандларимизни ота-онамиздан ўрганганимиз бўйича тарбия қилдик. Лекин кўча-кўйда сигарет қолдиғи, писта пўчоқлари, нос тупуги ва конфет қоғозларига дуч келсам, айрим одамлар оддий меъёрларга амал қилмаётганига, фарзандларига ибрат бўлмаётганига ҳайрон қолам.

Кўчада юриш одоблари ҳақида сўз борар экан, фарзандларимизга, невараларимизга ўзимиз намуна бўлиб, одоб ўргатайлик. Бировнинг олдини кесиб ўтиш, изма-из эргашин, туфлаш мумкин эмаслигини ўқтирайлик. Айниқса, йўлда баланд овозда гаплашиб, шарақлаб кулиш яхши эмаслигини аниқлаётимиз. Имконияти чекланган кишилар, аравадагилар, кексаларнинг йўлдан ўтишига ёрдамлашиб, йўл сўраганга манзилни аниқ тушунтириш, туфлагини келса, йўлнинг четига ўтиб, чап оёқ томонга тупуриш ички одоб қоидаларига киришини ҳар кунлик суҳбатларда ибратли ҳикоялар, мисоллар билан тушунтирайлик. Баъзида олдимизни кесиб ўтиб кетадиган, қўлоқчин тақиб олиб баланд овозда гаплашади-

ган ёшларни кўрсам, тўхтатиб, икки оғиз насиҳат қиламан. Айримлар уэр сўраб, йўлда давом этади. Лекин баъзилари парво ҳам қилмай, аксинча, силтаб беради.

Тоҳо кўп қаватли уйларнинг ҳовлисида, кўча-кўйда аёлларнинг тўп-тўп бўлиб гаплашиб ўтиришига гувоҳ бўламиз. Бу ёшларга энг ёмон ўрнат. Ёш-лигимизда дугоналарим дарвоза қоқиб, бирор китобми, ўқув қуролими, сўраб келса, отам уйга кириб гаплашинлар, деб тайинларди. Кўчада туришнинг нимаси ёмонлигини сўрашга уялиб, тезда айтган нарсасини бериб, хайрларлардик. Энди билсам, аёлларнинг кўчада гаплашиб туриши, баланд овозда кулиши, камига писта чақиб ўтиришлари жуда хунук кўринар экан. Абу Саъид ал-Худрий (розияллоху анху)

Бекатлардаги уюм-уюм писта пўчоқларини супуриб юрган аёлларга минг раҳмат. Лекин улар ҳам кимнингдир онаси, рафиқаси, синглиси эканини ёшларимиз унуттирмасам, яхши бўларди. Айниқса, бекатларнинг, автобусларнинг ўриндигига сақич ёпиштириб кетаётганлар бу зорманданинг бошқалар эғнига ёпишиб қолишини парвойига ҳам келтирмайди. Ўзлари шу ҳолга тушса, нақалар ёмон эканини уйлаб кўришса, бўлмасмикан?

Биз ҳар кун фарзандларимиз, невараларимизга оддий одобларни сингли-раверсак, ўз-ўзидан батариб авлод шаклланади. Уларга эргашадиган дўстлари кўпаяди. Фақатгина бун ш вақти-мизда уларни олдимизда олиб ўтиришга эринмасак, бўлгани.

Инобат ОТАЖОНОВА

Хизмат тақозоси билан Гурлан, Шовот, Қўшқўпир, Урганч туманларидаги умумтаълим мактабларида бўлди. Гурлан туманидаги 30-умумтаълим мактаби «Нурли йўл» ва «Пахтакор» маҳаллаларидаги ягона таълим масканидир. Асли 720 ўринга мўлжалланган мазкур таълим даргоҳида 1020 нафар ўқувчи таълим олмақда. Хоналар етишмаслигидан мактабнинг эски биносидан ҳам фойдаланишга тўғри келаяпти. Мактаб раҳбарияти ва маҳалла фуқаролар йиғини раислари билан гаплашганимизда, улар тегишли ташкилотларга мактабга қўшимча блок қуриш ҳақида мурожаат қилганини айтишди. Аммо ҳанузгача ижобий натижа йўқ...

Тор мактаблар томошаси

Сўнгги йилларда таълим тизимида олиб борилаётган ислохотларни санаб адоғига етиш душвор. Пастаккина, лой сувоқ ва хом ёишдан қурилган эски мактаблар ўрнига янги, замонавий билми масканлари бунёд этилди. Ўқувчиларнинг сифатли таълим олиши, замонавий технологиялар асосида дарс жараёнларининг олиб борилиши учун кенг, ёруғ ва шинам ўқув хоналари, спорт заллар, компьютер ва лаборато-

рия хоналари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Аммо...

Ҳа, ана шу аммоси чагоқда. Нимага дейсизми? Уша мактабларни қуришда аҳоли сонининг йилдан-йилга ўсиб бориши ҳисобга олинмади, назаримда. Айрим мактаблар жуда тор қилиб қурилди. Мана, орадан вақт ўтиб, ноқулайлик сезилаяпти. Ахир, бир пайтлар ўн нафар боласи бор оилаларнинг фарзандларини ўзи бутун алоҳида бир оила бўлди. Уларнинг ҳам камида икки-уч нафардан фарзанди бор. Улар ҳам мактабга бориши, билим олиши зарур.

Шошма-шошарликда қурилган баъзи мактаблар бугун асло талабга жавоб бераётгани йўқ. Ўқувчилар икки сменала зурбазўр таълим олади. Мактабларнинг ўқувчи сигимига нисбатан торлиги таълим сифатига ҳам салбий таъсир кўрсатиши аниқ. Биринчидан, синф хоналар етишмаслигидан дарс кўнгилдагидек бўлмайди. Сабаби, дарс ўтиш учун синф хона топишнинг ўзи муаммо. Иккинчидан, махсус лаборатория ўтиш учун мўлжалланган хоналарда иложсиз бошқа дарслар ўтилади. Хона етишмаса ўқитувчилар ҳам нима қилсин? Учинчидан, сменалар оралиғида хоналарни шамоллатиш, тозалик каби гигиеник талаблар бузилади. Табиийки, дарслар орасидаги танафуслар ҳам ўз-ўзидан қисқаради. Масалан, Шовот туманидаги 28-умумтаълим мактабидаги аҳвол Гурлан туманидаги 30-умумтаълим мактабиникидан ҳеч қолишмайди. Мактабнинг эски биносидан фойдаланиб, дарс ўтиляпти. Бошқа илож ҳам йўқ. Сабаби кундай равшан: хона етишмайди. Урганч туманидаги 26-умумтаълим

мактабида оз эмас, кўп эмас 447 нафар ўқувчи таҳсил олади. Аммо мактаб 210 ўринга мўлжалланган, холос.

Шунингдек Урганч туманидаги 14-умумтаълим мактаби 2016 йили эски мактаб ўрнида бунёд этилган. Мактаб замонавий, чиройли қиёфада. Илм маскани атрофи кўркам, озода. Кўрган-мактабада оз эмас, кўп эмас 447 нафар ўқувчи таҳсил олади. Аммо мактаб 210 ўринга мўлжалланган, холос.

Бегалти Шонкулов чизган сурат.

нинг баҳри-дили яйрайди. Аммо мактаб тор қилиб қурилган. Унинг қурилишида аҳолининг жон сони ва ўсиб бориши, мактаб ёшидаги болалар сони инобатга олинмаган кўринади. Бино 540 ўринга мўлжалланган бўлиб, унда 900 нафардан зиёд ўқувчи ўқийди. Ўқувчиларнинг спорт билан шуғулланиши учун эса шароит етарли эмас. Чунки бу ерда спорт залнинг ўзи йўқ.

Билим даргоҳлари раҳбарлари, ўқитувчи ва ўқувчилар мактабнинг торлигидан шикоят қилиб, қийналаётган пайтда бошқа бир мактабда вазият тамомила бошқача. Гурлан туманидаги 25-умумтаълим мактаби капитал таъмирлаш пайтида айрим сабабларга кўра, «энди бундай катта мактаб керак-

мас», дея йўлагининг бир ёнидаги синф хоналар олиб ташланган. Бугунга келиб эса мактаб жамоаси хона етишмаслигидан азият чекомоқда. (Шунақасиям бўлиб турар эканда.)

Шу ўринда ҳақли савол туғилади. Таълим сифати қачон ўнгланади? Қачонки, зиё масканларида барча шароит мукамал бўлса. Таъмағирлик, кўзбўямачиликлар йўқолса. Ўқитувчилар қоғозбозлик ва мажлисбозликдан ортиб, таълим жараёнида фаол бўлса. Кунда-кунора сумкасини қўлтиғига қистириб, «юқориданмиз», дея текширувчилар келавермаса. Ўқитувчи булардан ортиб, дарсга пухта тайёргарлик кўриб, ўқувчиларни илмга қизиқтира олса, бир хонада 30-40 нафаргача ўқувчи эмас, ундан камроқ бўлиб, уларнинг дарсадаги фаоллиги тўлиқ қамраб олинсагина қўзлаган мақсадимизга эришамиз.

Юқорида қайд этилган тор мактаблар Хоразм вилоятининг барча туманларида бор. Уларнинг баъзиларида спорт зал қурилмаган бўлса, баъзиларида байрам-тадбирларни ўтказадиган каттароқ хона, айрим мактабларда эса ошхона ҳам йўқ.

Умумтаълим мактабларида қўшимча бинолар қуриб берилмас экан, яна уч-тўрт йилдан кейин аҳоли кўпайиб, ўқувчилар умуман сизмай қолиши эҳтимолдан холи эмас. Туман ҳокимликлари ва сектор раҳбарлари ўз ҳудудларидаги таълим даргоҳлари ҳолидан хабар олиб, бу каби муаммоларга ечим топади, деган умиддамиз.

Болтабой МАТҚУРБОНОВ,
журналист

Норвегия Ўзбекистоннинг Орол денгизи ҳудуди учун 1,1 миллион доллар ажратмоқда.

Дилшод тасодифан анча йиллардан буён кўришмаган дўсти Дониёрни учратиб қолиб, бун «нишонлашмоқчи» бўлди. Икки дўст яқин орадаги кафелардан бирига кириб, базми бошлади. Стол устидаги ноз-неъматлар орасида турган «оқ сув»дан татиб кўришгач, улфатларнинг кайфи оша бошлади. Бу орада уларнинг даврасига учинчи шерик ҳам келиб кўшилди. Шисалар бир-бирига уланиб, давра қизигандан-қизий бошлади.

Шу он уларнинг ён томонидаги столлардан бирига ўтирган уч-тўрт йигит ҳам булардан қолишмай байрам қилишарди. Уларнинг оғзидан чиқаётган беъмани сўзлар Дилшоднинг эътиборини тортди. Сўнг ўтирилиб, йигитларга «Жамоат жойида ўтирибсанлар, гап-сўзларга эҳтиёт бўлинглар», дея танбех берди. Шубҳасиз, бундан нариги томоннинг жаҳли чиқиб, Дилшодга уларнинг ишига аралашмаслигини уқтирди. Натижада ўзаро жанжал бошланди. Шериклари Дилшодни мурасага чақириб, уни ташқарига олиб чиқишганда ҳам у ҳовурини босмаганди. Кўшини столдаги улфатлар ҳам уларнинг кетидан кўчага чиқиб, ҳар

Жиноят билан якунланган дўстлар дийдори

иккала томон жанжалга чек қўйишга ҳаракат қилди. Дониёр ва Қаландар биргаликда Дилшоднинг кўлтигидан ушлаб, уйига олиб кетишди.

Шу билан низо тугаса майли эди. Аммо уйига кирган Дилшоднинг ҳануз жаҳли босилмай, ички бир туйғу уни қасд олишга ундарди. Шунданми, ошхонадан пичоқ олиб, яна кафе томон кетди. У тўғри йигитларнинг олди-га қараб юрди. «Рақиб»лар бир-бири билан гаплашиб, Дилшоднинг кўзлари ёниб қасд олиш учун келаётганини билмасди. У келибоқ йигитларга қўлидаги пичоқ билан ташланди. Даставвал, ўзаро гап таллашиб қолган йигитнинг кўкрак қафасига пичоқ санчди. Воқеалар шунчалик тез содир бўлдики, жабранувчилар вазиятни англаб олишга ҳам улгурмади. Қолган йигитлардан бирининг қорин қисмига, иккинчисининг чап биланга пичоқ билан зарба бера бошлади. Ниҳоят, тўртинчи шерикка ўқталган пичоқ нишонга тегади. Чунки атрофда одамлар тўпланиши унинг жиний ҳаракати ниҳоясига етмаслигига сабаб бўлди. Қандай иш қилиб қўйганини англаган Дилшод қўлидаги пичоқни дуч келган ерга улоқтириб, воқеа жойидан қочиб кетди.

Олиб борилган тезкор-қидирув

ишлари натижасида гумондор Дилшод Фаниев қўлга олинди. Судда у айбига қисман иқрор бўлар экан, ҳақиқатдан ҳам унга нотаниш бўлган жабранувчиларга тан жароҳати етказгани, аммо бунга уларнинг ўзи сабабчи эканини билдирди. Таъкидлашчига, у дўстлари билан ўтирганида уларнинг орқаси-

да жойлашган столда жабранувчилар бир-бири билан ўзаро сўқиниб гаплашиб ўтирган. Шунда унинг танбеҳи уларга ёқмай Ойбек исмли йигит «бурингини тикма, аралашма ишимизга» деб жавоб қайтарган. Шу билан ўртада ўзаро низо келиб чиққан. Дўстлари уни тинчлантириб, уйига олиб кетишгач, 10-15 дақиқа хонадонда бўлиб, яна ароқ ичгиси келиб кафега қайтган.

У кафега кираётган вақтда жанжаллашган йигитлар уни кўриб, «Анави бола-ку», дея масхаралаган. Оқибатда улар билан яна сан-манга бориб, қўлидаги пичоқ билан тан жароҳати етказган. Лекин ўша пайтдаги руҳий ҳолати ёмон бўлганидан кимга пичоқ билан қандай зарба берганини эслай олмаслигини маълум қилди. Пичоқни эса қасд олиш учун атай олиб чиқмагани, аксинча, уйига қайтганида шу пичоқ ёрдамида товўқларига озуқа тайёрлагани ҳамда хаёлан қўлида қолиб кетганини илдоо қилди.

Аммо гишт қолипдан кўчиб бўлган эди. Дилшод Фаниев ҳарчанд ўзини оқлашга уринмасин, тўпланган далилий ашёлар, суд экспертиза хулосаси ва гувоҳларнинг кўрсатмалари унинг тўлиқ айбдор эканини исботлаб турарди. Жиноят ишлари бўйича Тошкент шаҳар сулида судья Акбарали Турабовнинг раислигида ўтказилган суд ишида Д.Фаниевга жазо тайинлашда унинг шахси, оилавий шароити, муқаддам сулланмагани, жабранувчиларнинг унга нисбатан даввоси йўқлиги инobatта олиниб, Жиноят кодексининг тегишли моддалари асосида 10 йил муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Афсуски, дўстларнинг дийдорлиғи ви чиройли хотима топмади. Ичкилик ўз сўзини айтди. Қирқни қоралаган, тўй-томшалар қилиб, фарзандларига бош бўладиган Дилшод Фаниев умрининг ўн йилини панжара ортида ўтказишга маҳкум.

Хайрулло АСТАНАҚУЛОВ,
«Жамият» мухбири

Тирикчилик гами, рўзгор ташвиши ҳар бир эр кишининг гарданида бор. Аммо бу масъулиятли вазифани ҳар ким ҳар хил уддалайди: кимдир меҳнати оғир, машаққати кўп бўлса ҳам ҳалол йўлни танлайди, шунга яраша ҳаловат топади. Бошқа биров эса жонини қойитмай, тез ва осон даромад топиш пайида бўлади. Лекин бу йўлнинг охири хайрли якун топмаслиги тайин.

Йигирма етти баҳорни қаршилаган тошкентлик Даврон Шаропов уч нафар фарзанднинг отаси. Касб-хунар коллежини тамомлаган бўлса-да, муқим ишга бўйни тоб бермаган. Ўтган йили ундан бир таниши жами 52 миллион сўмлик «Esse Gold», «Marlboro Gold», «Mond» номли тамаки маҳсулотларини топиб беришни илтимос қилади. Бунинг ортидан яхшигина фойда олишни кўзлаган Д.Шаропов бажонидил розилик билдиради. «Қўйди» бозоридан юқорида номи қайд этилган, Ўзбекистон Республикаси-

Тамаки ва доллар қимматга тушди

нинг акциз маркаси билан маркаламаган хорижда ишлаб чиқарилган тамаки маҳсулотларини сотиб олади. Ваъда қилинган товарнинг 23 миллион сўмлик қийматдаги қисмини тайёрлаб, келишилган вақт ва жойда буюртмачи таниши билан юзлашади. Айни шу пайтда Давроннинг осонгина даромад топиш режаси амалга ошмай қолади. Тошкент шаҳар божхона бошқармаси контрабанда ва БҚБга қарши кураш бўлими ходимлари воқеа жойида ҳозир бўлади.

Мазкур иш юзасидан бўлиб ўтган суд мажлиси ҳукмига кўра, Д.Шароповга Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 186¹-моддаси 1-қисми билан иш ҳақининг 20 фоизини давлат даромадига ушлаб қолган ҳолда бир йил ахлоқ тузатиш ишлари жазоси тайинланди.

Пойтахтлик Шерзод Раҳимжоновнинг қилмиши ҳам кўпчиликни тўғри хулоса чиқаришга ундайди. Гап шундаки, у ўз автомашинасига йўловчи сифатида чиққан Ф.Исанбаев билан

суҳбат асносида унинг банкка валюта алмаштириш мақсадида кетаётганидан хабар топади. Шунда Ш.Раҳимжонов йўловчининг жами 7000 АҚШ долларини ўзи сўмга алмаштириб беришга кўндиради. Сўнгра таниши М.Курбоналиевга телефон орқали боғланиб, валютани сўмга алмаштириб беришни илтимос қилади. Шу мақсадда улар Сергели-3 мавзесида жойлашган «Kozinka» супермаркети олдидаги

Хаёт ва қонун

автотураргоҳда учрашув белгилайди. Мана шу манзилда департаментнинг Тошкент шаҳар бошқармаси ва Сергели туман бўлими ходимлари томонидан ҳолислар иштирокида текширув ўтказилиб, бу қонунбузарлик фош этилди. Ш.Раҳимжонов Ўзбекистон Республикаси Жиноят Кодексининг 177-моддаси 2-қисмининг «б» бандида кўрсатилган жиноятни содир этганликда айбдор деб топилди. Унга нисбатан энг кам ойлик иш ҳақининг 75 баравари миқдорига жарима жазоси тайинланди.

Хулоса шуки, ҳаётнинг бугун ва эртага қандай давом этиши инсоннинг ўз қўлида. Чунки ҳар ким меҳнати, қилмишларига яраша насиба олади. Бунда фақатгина танлов муҳим ҳолос: тўрилик ёки эгрлик!

А.ФАЙЗИЕВ,

Бош прокуратура ҳузуридаги Иқтисодий жиноятларга қарши курашиш департаментининг Тошкент шаҳар Сергели туман бўлими бошлиғи ўринбосари

НОЛБЕ

2017 йилда ТАТУ қошидаги 2-академик лицей томонидан Турғунбоев Шаҳзод Жаҳонгир ўғлига берилган № 314685 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

GM Uzbekistan акциядорлик жамияти автомобилларининг илк партияси Беларусга экспорт қилинди.

Кимнинг меҳмони азиз?

Эр-хотий суҳбатлашиб ўтирар эди. Гап орасида эр хотинга:

— Яқинларимни, ака-укаларим, жияларимни соғиндим. Сиздан илтимос хоним, эртага ширин овқат пишириб, дастурхон безасангиз. Бугун уларга кўнғироқ қилиб, таклиф қиламан. Ингилмаганимизга ҳам анча бўлди, — деди.

— Майли, келавершин-чи, Худо хоҳласа, бир гап бўлар, — деди аёл норози оҳангда, хушламай.

— Ундай бўлса, уларни эртага чақираман...

Тонг отди. Одатдагидек эр ишга келиб, соат 13:00 да уйга келиб, аёлидан: — Тушлик учун дастурхон тайёрми? Яқинларим бироздан сўнг келиб қолишди?

— Йўқ, тайёрламадим. Бегона эмаслар-ку, яқинларингиз ахир, уйдаги бор нарсдан еяверишди.

— Аллоҳ сизни кечирсин, хоним! Нима учун бирон нарса пишириш ниятингиз йўқлигини кеча айтиб қўймадингиз, ҳозир келиб қолишди, нима қиламиз энди?!

— Уларга кўнғироқ қилиб, келмасликларини айтгинг, узр сўранг, вассалом. Ахир, бегона эмаслар, сизнинг яқинларингиз-ку? Тўғри тушунишди!

Эр ғазабланиб, уйдан чиқиб кетди. Бир неча дақиқа ўтар-ўтмас, эшик тақиллади. Аёл бориб эшикни очиб, ҳайратдан донг қотди!...

Чунки қаршисида ўзининг ота-онаси, ака-укалари, опа-сингиллари, жиялари турар эди.

Отаси қизидан сўради:

— Куёвим қани?

— Бироз олдин чиқиб кетувдилар...

Бугун туғилган куним

Наргиза бугун 14 ёшга тўлди. Эрталаб барвақт туриб, ойнасининг сумкаси-дан пул олди-да, кўчага чиқиб кетди. У аввал салонга бориб, пардоз қилди. Сўнг тирноқларига ҳар хил бўёқ суртгирди. Мактабга боргиси келмай, кўчада ялло қилиб юраверди.

«Бугун туғилган куним, уйимдагилар ҳам менга қаттиқ гапиришмайди», деган ўйлар билан кунни кеч қилди. Уйга келиб, ота-онасининг жанжаллашгангани устидан чиқди. Онасининг сумкасида пул йўқ, қолаверса, мактабдан кўнғироқ қилиб, унинг устидан шикоят қилинган. Жаҳд отига минган ота-қўларини паҳса

— деди зўрга.

— Кеча эринг бизларни бугунги тушликка таклиф қилганди. Барака топкур, бизни чақириб, ўзи кетиб қолдими, а?

Аёлни чақмоқ ургандек бўлди. Терлаб кетган қўларини бир-бирига ишқалар экан, ўйлай кетди: «Ахир, уйдаги нарсалар билан яқинларини кутиб ололмайди, йўқ-йўқ, уларга тўғри келмайди! Эрининг яқинларига бўлаверди-ю, лекин ўзининг уйдагиларига бўлмайди, ахир... Қандай қилиб уларга оддий, кўримсиз дастурхон қилиши мумкин?»

Аёл эрига кўнғироқ қилиб:

— Нимага тушликка менинг яқинларимни чақирганингизни айтмадингиз? — дея сўради.

— Менинг яқинларимми, сизникими, нима фарқи бор?

— Сиздан ўтинаман! Уйда тайинли нарса йўқ, овқат қилмаганман. Бирон-бир тайёр таом келтира қолинг...

— Мен ҳозир уйдан узоқдаман. Устига-устак улар бегона эмас, сизнинг яқинларингиз! Уларни ҳам менинг яқинларимга бермоқчи бўлганингиз —

уйдаги бор нарсалар билан меҳмон қила қолинг!..

Қадрдоним, токи бу сизга ҳам дарс бўлсин. Барчани бирдек ҳурмат қилишни ўрганинг!

Дарҳақиқат, сенга қандай муомала қилишларини истасанг, бошқаларга ҳам шундай муносабатда бўл!

қилиб бақирарди: қизингнинг тарбиясига бефарқсан, уни талтайтириб юбординг... Шу пайт кириб келган қизини кўрди-ю, ҳайратда қолди. Онаси: аҳволингга қара, ажинадан фарқинг қолмапти. Қаёқдан келяпсан сен қиз, пулларимни ҳам сенг ўғирладингми?..

Бу гаплардан ғазабланган Наргиза ҳам ота-онасидан қолишмади: сизчи? Туғилган кунингизда салонга бориб ўзингизни не кўйларга солмайсиз? Мен бир марта салонга кирсам, нимаси ёмон? Ундан кейин, дадам ҳар куни ишга кетаётганида сумкангиздан қанча пул олади. Мен олган бир сиқим пул шунча кўп кўриндим? Шу арзимаган ишларгаям ота-ўри қозихонами?

Куш уясида кўрганини қилишини унутиб қўйган ота-онанинг оғзи очилиб, бир-бирига бақрайиб қолишди.

Она «тарбияси»

Санобар шоша-пиша кечки нонушгага етиб келди. Очикқанидан, ҳатто, сумкасини хонасига қўймасдан ошхонага ўтди. Ойи қорним роса очиб кетти, овқатингиз борми, дея дастурхондаги ул-бул пишириқлардан ея бошлади.

Онаси қизига дакки беришни бошлади: қўларингни қара, тирноқларинг ўсиб, ораси кир бўлиб кетганини-чи. Ундаги микробларни ҳам таомга қўшиб еяпсан. Қиз болага ўхшаб тирноқларингни олиб юрсанг бўлмайдами? Тирноқ ўстиргунча, дарсларингни «беш» қилиб қўймайсани, уят қизим! Кейинги пайтларда жуда ўзбошимча бўлиб кетдинг.

Бу гапларга кулоқ солар экан, Санобар онасининг узундан-узун тирноқларидан кўзини узоқмасди...

Орзу

Богда олмалар пишиб Бетилди. Деҳқонлар аста-секин узиш тараддудини кўришмоқда. Бир қурт еган пўкак олма шамол қаттиқроқ эсгани учунми, тап этиб тушди-ю, думалаб, шарқироқ сувда оқиб кетди...

Буни кузатиб турган бошқа бир сонпа-соғ олманинг унга ҳаваси келди. Унинг ҳам сувда оққиси келиб, не бир қийинчилик билан шохдан узилди. Тап этиб ариқ ёқасидаги тошларга урилди-ю, парча-парча бўлди...

«Эътиборли» ота-она

Эрталабдан Мадинанинг тоби қочиб, оғрий бошлади. Бугун мактабга боролмаслиги аниқ. Эрта тонгдан ишга кетган онасига кўнғироқ қилди, кўтармади. Отасининг телефони ҳам банд. Кутгани билан қайтиб кўнғироқ қилмади улар.

Нима қилишини билмасдан, йиғлай-йиғлай ухлаб қолди. Кеч тушди. Онаси кириб келди. Қайфияти чоғ, зиёфатдан қайтганга ўхшайди. Қизига қараб, яхши ўтирибсанми, Мади, деди-ю, хонасига кириб кетиб қайтиб чиқмади. Туннинг бир маҳалида отаси ҳам келди. Ошхонада қаттиқ нонни мураббога ботириб еётган қизига: қизалоғим, ширинликни эрталаб ейиш-керак, акс ҳолда тишинг оғриб қолади, дея у ҳам хонасига кириб кетди...

Мадина маъюс ҳолда қозонга боққанича би-и-ир хўрсиниб қўйди..!

Гулҳаё ХУСАНОВА

Эсламай бўлмас...

Ишга келаётсам, кўшнимиз жиғибийрон бўлиб, машинасини ковлаётган экан. Ҳар замонда тепиб қўяди яна. Уни бу ҳолатда кўриб, беэътибор ўтиб кетолмадим. Машинадан тушдим, сўрашдим. Билдимки, машинаси ўт олмаётган экан. Мундоқ қарасам, машина таги қоп-қора. Тезда моторни текширдим. Мой йўқ, тўкилиб кетган. Кўшнимга буни тушунтирдим. Машинага улаб, маҳалламиздаги устахонагача олиб бордим. У ерда уста вазиятни кўрди, бизни эшитди ва кўшнимга деди: «Кўшнидан ёлчиган экансиз, машинани тушунаркан. Ким биллади, сиз буни кўрмай, нималар қилган бўлардингиз. Отасига раҳмат бундай кўшниларни!».

Қатта йўлга чиқсам, ёш жувон икки боласи билан совуқда қалтираб турибди. «Ипподромга» деди. Йўлим эди, ташлаб қўйдим. Пул узатди, олмадим. «Раҳмат, яхши инсоннинг фарзанди экансиз», деди.

Ишдан қайтишда гўшт олиш учун бозорга тушдим. «Терминал кечки етгидан кейин ишламайди», деди уч-тўрт кун олдин нақд пулга «окажон-окажон»лаб гўшт сотган таниш йигит. Унинг муомаласи ёқмай, озроқ тортишдим. Харидорга хушмуомала бўлиш, пластик карта орқали исталган пайтда нарса сотиб олиш мумкинлигини уқтирмоқчи бўлдим. «Бунақа талабларни бориб отангизга айтинг», деди у пичоқларини бир-бирига қайраб.

Асабим бузилиб, уйга келдим. Мени кутиб олган аёлим ҳол-аҳвол сўради, чой-нон олиб келди.

— Дадангизни туш кўргандим, бир руҳи-покларига тиловат қилиб қўйинг, эрталаб айтмоқчи эдим, вақтли кетиб қолибсиз, — деди у.

Табсирилади кетдим. Бир кунда тўрт хил ҳолат: барчасида дадамини эслатишди. Гарчи қасособ йигит кўполлик қилган бўлса-да, уям пацари бузрукворимни эслатди-ку барибир. Шунинг учун уларнинг ҳам ОТАсига раҳмат!..

Мақсуд ЖОНИХОНОВ

Самарқанд вилояти ИИБ ЙХХБ томонидан ҳайдовчиларнинг хушёрлигини янада ошириш учун тунги кофе-брейклар ташкил этишмоқда.

Маълумки, кейинги йилларда мамлакатимизда давлатимиз раҳбарининг бевосита ташаббуси билан мактабгача таълим тизимини тубдан ислоҳ қилиш, эртамиз эгаларининг ҳақон андозаларига мос шароитларда тарбия топиши учун кенг кўламли ислоҳотлар амалга оширилмоқда.

«Боғчамизга бир келинг, ҳоким бобо!»

Айниқса, давлат мактабгача таълим муассасалари фаолиятини ривожлантириш баробарида хусусий сектордаги таълим муассасаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилаётган. Мана шундай имкониятлар яратилаётган бир вақтда Самарқанд вилояти Каттақўрғон шаҳридаги айрим мактабгача таълим муассасаларидаги аҳвол киши таъбини хира қилади. Жумладан, шаҳар марказидаги 8-сон мактабгача таълим муассасасидаги ҳолат ҳокимлик мутасаддилари ва бошқа масъуллар эътиборидан четда қолгандек. Боиси 250 ўринга мўлжалланган боғчада бугун 245 нафар бола тарбияланмоқда. Муассасага киришингиз билан бу ердаги ишлар ўлда-жўлда эканига гувоҳ бўласиз. Биргина ота-оналар ва жамоатчиликни муассасада олиб борилаётган ишлардан хабардорлигини ошириш

учун ўрнатилган янгиликлар доскасини занг босиб, қаровсиз аҳволга келиб қолган. Спорт майдончаси ҳам бундан-да баттар.

Шунингдек, 245 нафар бола бор-йўғи битта қиз болалар учун, битта ўғил болалар учун мўлжалланган ҳожатхонадан фойдаланмоқда. Боғча ҳовлисида жойлашган ушбу ҳожатхонадаги гигиеник ҳолатни кўриб кўзингизга беихтиёр ёш келади. Сўнгги марта қачон санитар томондан зарарсизлантирилганини муассаса мудирасининг ўзи ҳам билма-ка. Муассаса шаҳар канализация тармоғига уланмагани боис чиқинди сувлари боғча ҳовлисидаги қўлбола қудуққа ташланмоқда. 245 нафар бола-жонга емак тайёрланаётган боғча ошхо-

насидаги аҳвол ҳам ҳар қандай кишини таажубга солади. Ошхона ичи табиий газ ёнишидан ҳосил бўлган ис газини билан димққан. Ҳавосидан кўнглингиз беҳузур бўлади. Бу ерда ҳам санитария қоидаларига мулқола амал қилинмаган. Бир кун олдин тайёрланган таомлар намунаси олинмаган.

Муассасадаги бу каби ноҳуш вазиятга ойдинлик киритиш мақсадида боғча мудирасига юзланамиз.

— Бино жуда эски, таъмирталаб аҳволда, — дейди Феруза Файзуллаева. — Аксарият жиҳозлар эскириб кетгани учун шаҳар ҳокимлиги ва мутасаддиларга бир неча бор мурожаат қилганмиз. Жорий йилги Давлат дастури асосида муассаса таъмирланиши режалашти-

рилган. Юзага келган санитар гигиеник вазият, албатта, назоратга олинади.

Очиги, мудирдан қоникарли жавоб олмадик. Шундан сўнг Каттақўрғон шаҳар давлат санитария ва эпидемиология назорат маркази болалар ва ўсмирлар гигиенаси санитария врачлари Дилором Омонова билан суҳбатлашдик.

— Албатта, муассасада болалар ҳожатхонаси қамров даражасидан келиб чиқиб айтганда, талабга жавоб бермайди, — дейди Д.Омонова. — Боғчадаги тарбияланувчиларни саломатлигини муҳофаза қилиш мақсадида ҳожатхона мунтазам гигиеник зарарсизлантирилиши керак. Биз бу борада муассаса мудираси ва масалага масъул бўлган барча ходимларни огоҳлантирганмиз. Шунингдек, ошхонани зарарсизлантириш эътибордан четда қолган. Айниқса, бир кун олдин тайёрланган таомлардан намуна олинганини ҳеч бир нараса билан оқлаб бўлмайди. Бу борада жуда кўп тушунтириш ишлари олиб борганмиз. Афсуски, барибир масалага масъулиятсизлик билан ёндашилмоқда.

Шу ўринда бир мулоҳаза. Боғчани эскириб кетгани, шароитлар йўқлигидан нолиётган мудира наҳотки, бир марта болалар спорт майдончаси, ҳожатхонадаги санитар аҳвол, энг ачинарлиси, ошхонада юзага келган вазиятни кўздан кечиришга вақт топмасми? Ўйлаймизки, бу масалага Каттақўрғон шаҳар ҳокимлиги ҳамда Мактабгача таълим вазирлигидаги мутасаддилар қатъий чора кўради.

Шухрат ҚАРШИЕВ,
«Жамият» муҳбири

Энг хунук овоз

Баланд гапириш, бақир-чақир қилиш фазилат саналмайди. Аммо кишилар орасидаги муносабатларни кузатсак, айниқса, ота-оналарга муомалада кейинги пайтларда кўполлик қилинаётгани сир эмас. Таҳририятимизга келаётган мактубларда кўпчилик ота-оналар фарзандлари уларга қулоқ солмаётгани, кўполлик қилинаётгани ҳақида куюниб ёзмоқда.

Мактуб

«Якнаю-ягона ўғлим Россияга кетаман, деб туриб олдиди. У кетса, биз, кекса ота-онага қим қарайди? Камига телевидиога кўрсатиб туришибди, ҳозир у ердагиларнинг бизникиларга муносабати яхши эмас. «Кўй, ўғлим, борма, нима қиласан, уй-жойимиз бўлса, тагинда машинага бўлса, сенга яна нима керак? Бизлар ўтиб кетсак, қандай итасане, шундай яшайверасан», деди отаси.

Ўғлим эса кўполлик билан «Сизлар, қариб, эси кирди-чиқди бўлиб қолган чол-кампир нимани биласизлар? Бу ерда нима иш қиламан? Москвада ишлаётган ўртоқларим чақиршайяпти, зўр иш бор экан. Барибир кетаман, алмойи-алжойи насихатларингиз билан бошимни оғрирманглар», деди. Маслаҳат беринглар, нима қилсак, ёлғиз ўғлимиз бизни ташлаб, чет элга кетмайди?»

Ҳадис китобларда айтилишича, Пайгамбаримиз (с.а.в) саҳобалари билан бирга қабристонда юрган эдилар, бир қабрдан эшак овозидек ўқирган ва фарёд урган овоз эшитиди. Пайгамбаримиз (с.а.в) Аллоҳга дуо қилиб, саҳобаларга ибрат бўлиши учун шу қабр ичидаги аҳволини кўрсатишини сўради. Яратган дуоларини қабул қилди ва қабрининг устидан нардани кўтарди. Унда боши эшак бошига ўхшаб қолган бир йиғит

аланга ичида ёнар ва тинмасдан эшакка ўхшаб, хунук овоз чиқариб, фарёд урарди.

— Сенга нима учун бундай қаттиқ азоб берилмоқда? — сўрадилар Пайгамбаримиз (с.а.в). — Нега сенинг бошинг эшакка ўхшаб қолган?

Аллоҳнинг амри билан қабрдаги йиғит жавоб берди:

— Мен онамга доимо баланд ва кўпол муомала қилардим. Уни ҳақорат ҳам қилардим, ҳатто, эшак дегандим.

Ана шунда Пайгамбаримиз (с.а.в) ота-онага муомалада жуда эҳтиёт бўлишни тайинлаган эканлар.

«Ўғлимиз бизга ҳар доим ўта кўпол гапирди. Ичиб келиб, бизларни сўқадди. «Одамлар боласига завод, фабрика, ишлаб-чиқариш корхоналари қолдирди. Ана, ўртоғим Анваржонга отаси машиналарга ёқилги қўйиши шохобчасини васият қилиб қолдирди. Укиси Эминжонга катта йўл бўйидаги ресторани қолдирди. Сизлар менга нима қолдирасизлар? Бирорта чойхона ҳам қолдира олмайсизлар. Эртага ўлиб кетсаларингиз, сизлардан менга битта чолдвор уй қолади, холос. Сизлар ҳам ота-онамизсизлар? Улсаларингиз, ўликларининг кўмиши ҳам мен учун ортиқча харажат», деб бизларни жуда музкам қилди.

Отаси «Ростдан ҳам қишлоқда яшаб, ўзимиздан бир нима орттиролмадик, бола-чақани боқшини, кийинтиришини, уларни ўқитишини ўйлабмиз-у, емай-ичмай, шу ўғлимизга битта ошхонами,

чойхонами қуриб қолдиришни ўйлабмиз. Энди улсак, бизларни кўмиш ҳам ўғлимизга малол келаяпти», деб хафа бўлиб ўтирибди. Нима қилсак бўлади? Ўғлимизга ортиқча ташвиш келтирмаслик учун бирор «Қариялар уйи»га кетсакмикин?»

Нима дея оламиз?

Айтишларича, бир неча минг йиллар илгари ҳам «ёшлар айниб кетди», дейилган экан. Ёшлардан шикоят қилиш, ёзғириш катталарга қадимдан қолган мерос. Бугун биз айсиз-тиб турган йигит-қизлар ҳам йигирма-ўттиз йилдан кейинги ёшларни танқид қилиб, «бизлардан ўрнак олсангиз бўлмайдими?» дейишар балки?

Бугунги ёшлар тараққиёт асрининг фарзандлари. Энди улар китоб ўқимайди, газета ўқимайди, ҳатто, телевизорга ҳам қарамайди. Улар энди ҳамма нарсани интернетдан олади. Ўқигани ҳам интернетдан ўқийди. Энди уларнинг ота-онаси ҳам, устози ҳам, маслаҳатчиси ҳам интернет. Шундай экан, ёшларга, ўз фарзандларимизга ҳам интернет орқали мурожаат қилишимиз керакка ўхшайди. Аксарият ёшлар бугун Фарбга интиланган. Фарб маданияти, Фарб либослари, Фарб муомаласи...

Устозимиз Тоҳир Малик бир асарига Фарбнинг юзини бир мисолда яққол очиб беради: қабристонни оралаб юрган она анча вақтдан бери ўзидан хабар олмай қўйган фарзандининг қабр тошини кўриб қолди. Ўғли ўлганига беш йил бўлган экан. «Нега мени огоҳлантирмадиларингиз?», деб кўмиш идорасидагиларни судга ҳам бер-

ган экан. Устоздан яна бир ҳаётий мисол. Франция пойтахти Париждаги «Қариялар уйи» маъмурияти дунёдан ўтган кекса кампирнинг ўғлига кўнгирак қилишди:

— Онанинг вафот этди, қайси қабристонга дафн этайлик?

— Менга фарқи йўқ, истаган қабристонларингга дафн қилверинглар! Менинг ишим кўп, дафн маросимига бора олмайман!

Фарзандларимиз Фарбга интилишмоқда экан, ана шунга тайёр бўлишимиз керакка ўхшаб бораёти. Бир иложи бор. Болани ота-онага ҳурмат руҳида тарбиялаш мумкин. Лекин бунинг учун уларнинг ўзлари тарбияланган бўлиши керак. Ўзлари болага алла айтишни, икки йил кўфрак сути билан боқишни, шу сут билан бола қалбига меҳр-муҳаббатни, муруватни, иймон-инсофни жойлашти шарт бўлади.

«Биз инсонни ота-онасига яхшилик қилишга буюрдиқ, яъни ота-она хоҳ яхши, хоҳ ёмон бўлсин, хоҳ мусулмон, хоҳ кофир бўлсин, уларга яхшилик қилиш фарзанднинг бурчидир», дейилди муқаддас китобларимизда. Бу таълимотта биноан ота-она мўминми, кофирми, яхшими-ёмонми, барибир фарзанд уларга нисбатан ҳурмат сақлаши, сўзларини қайтармаслиги ва ҳақларига яхши дуолар қилиши вожибдир.

Бугун интернетдан бошқани тан олмайдиган, ота-онасининг айтганини ҳам қулоққа илмайдиган ёшларга бизнинг панд-насихатимиз кор қилмаслиги мумкин. Бироқ шу ўринда бир нарсани унутмаслик керак. Бу ҳаёт тегирмонга ўхшайди. Халқимиз эса «Тегирмон навбати билан», дейди. Тегирмоннинг навбати, яъни ота-она бўлиб, фарзандларнинг муомаласидан роҳат қилиш ё озор тортиш навбати ҳадемай, бугун фарзанд бўлиб турганларга, ота-онасини эъзозлаётган қобил ёки азоб бераётган дилзор фарзандларга етиб келади. Аниқ етиб келади!

Тўра МУРОД

Жанубий Корея дунёда биринчи бўлиб 5G тармоғига ўтди. Мамлакат бу борада АҚШ, Хитой ва Японияни ортда қолдирди.

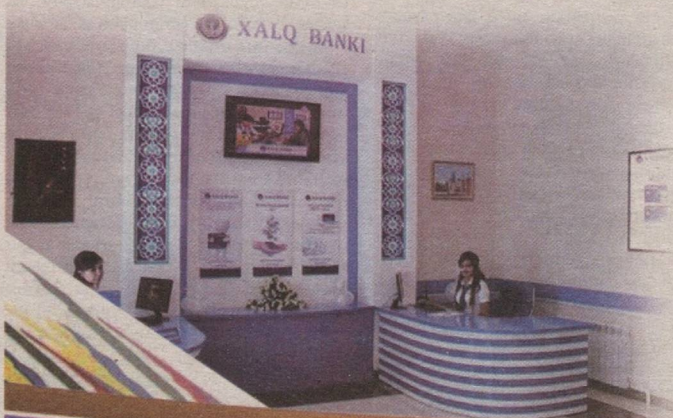
Акциядорлик **тижорат**

ХАЛҚ ВАНКИ

жамоаси

**ҳамюртларимизни она диёримизнинг
бепоён сарҳадлари узра ўзининг
гўзал сепини ёйган баҳорнинг улугвор айёми —
Наврўз байрами билан қизгин табриклайди.
— Байрам нафаси давом этаётган шундай
шукуҳли дамларда яратиш ва бунёдкорлик
йўлида баҳамжиҳат меҳнат қилаётган
юртдошларимизнинг ишлари баракали,
дастурхонлари тўкин-сочин,
файзли бўлишини тилаймиз!**

5 апрель	6 апрель	7 апрель	8 апрель	9 апрель	10 апрель	11 апрель
Б-ҲАВО	+20°C	+23°C	+26°C	+24°C	+19°C	+24°C
	+11°C	+10°C	+14°C	+14°C	+14°C	+14°C
	+25°C					

ob-havo.uz сайтидан олинган.

ЖАМИЯТ

Муассислар:
 Фуқаролик жамияти шакллани-
 шини мониторинг қилиш мустақил
 институти.
 Ўзбекистон Республикаси
 Президенти ҳузуридаги Давлат бош-
 қаруви академияси.
 Ўзбекистон Нодавлат нотижорат
 ташкилотлари миллий ассоциацияси.
 Ўзбекистон Мустақил босма
 оммавий ахборот воситалари ва
 ахборот агентликларини қўллаб-
 қувватлаш ва ривожлантириш жамоат
 фонди.
 Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси.
 «Маҳалла» хайрия жамоат фонди.
 Тадбиркорлар ва ишбилармонлар
 ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-де-
 мократик партияси.
 Ўзбекистон экологик ҳаракати.
 Ўзбекистон Республикаси Эколо-
 гия ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш
 давлат қўмитаси.
 «Фуқаролик жамияти — Гражданское
 общество — Civil society» журнали.

Бош муҳаррир

Максуд ЖОНИХОНОВ

Таҳрир ҳайъати:

Рустам Комилов
 Рустам Қосимов
 Борий Алихонов
 Акмал Саидов
 Саид-Абдулазиз Юсупов
 Шавкат Жавлонов
 Руфат Неъматов
 Феруза Мирзакомиллова

Газета таҳририятнинг компью-
 тер бўлимида саҳифаланди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа ак-
 циядорлик компанияси босмахо-
 насидида чоп этилди.

Манзил: Буюк Турон кўчаси 41,
 Буюртма рақами Г-414 Адади:
 2504.

Жума куни чиқади.
 Қоғоз бичими А-3, ҳажми 2
 босма табоқ. Баҳоси келишилган
 нарҳда.

Газета Ўзбекистон матбуот ва
 ахборот агентлигида 2006 йил
 0010-рақам билан рўйхатга олин-
 ган.

ISSN 2010-7722

Навбатчи: Феруза Мирзакомиллова

Дизайнер: Бегали Эшонкулов

100000, Тошкент шаҳри Матбуот-
 чилар кўчаси 32.

Маълумот учун телефонлар:
 (71) 233-72-77, 236-10-87,
 233-91-55

Реклама ва эълонлар учун:
 Электрон почта: jamiyat@umail.uz
 Газета индекси — 131
 «ЖАМИЯТ»дан олинган маълум-
 отларда манба сифатида газета
 номи кўрсатилиши шарт.

ЎзА яқуни:

Топширилган вақти: 22.15

1 2 3 4 6